

Bartosz CHMIELEWSKI ¹

ROSYJSKA „MIĘKKA SIŁA” – NOWOCZESNE METODY ODDZIAŁYWANIA MIĘDZYNARODOWEGO

Słowa kluczowe: *Federacja Rosyjska, miękka siła, polityka rodaków, eurazjatyzm*

STRESZCZENIE

Kwestie rosyjskiego oddziaływania na arenie międzynarodowej coraz częściej są elementem dyskusji naukowej i publicystycznej. Mimo powszechnego ujęcia, że Federacja Rosyjska nie jest krajem atrakcyjnym, który jest w stanie przyciągać do siebie (miękka siła) inne podmioty stosunków międzynarodowych. Kreml posiada znaczne zasoby środków zdolnych pozyskiwać partnerów międzynarodowych. Niniejszy tekst jest próbą odpowiedzi na pytanie, czym jest i jak powstała rosyjska siła oddziaływania na arenie międzynarodowej. Autor w niniejszym opracowaniu prezentuje rekonstrukcje zasobów rosyjskiej miękkiej siły. Ponadto podstawy teoretyczne jej wykorzystania i kompleksowość rosyjskiej polityki wobec regionu, jak i podmiotów ponadregionalnych.

Skala zjawiska

Postęp cywilizacyjny jakiego dokonała ludzkość w ciągu kilkunastu ostatnich lat jest niepowtarzalny w skali historii. Przynosi on nowe możliwości jak i w znacznym stopniu zagrożenia. Jednym z takich zjawisk są masowe środki komunikacji, takie jak Internet, sieci społecznościowe czy telewizja satelitarna. Relatywnie tani dostęp i cyfryzacja większości społeczeństw naszego globu doprowadziła do sytuacji że granica między światem wirtualnym, a empirycznym powoli się zaciera.

Portale społecznościowe, aplikacje mobilne pozwalające nadawać obraz, masowa wymiana informacji w czasie rzeczywistym spowodowała, że relacja między odbiorcą a nadawcą rozmyła się. Rola jaką odgrywał dziennikarz, który stanowił swego rodzaju pas transmisyjny między jakimś zjawiskiem a odbiorcą wytworzonej informacji uległa ewolucji. Dziś każdy może wejść w rolę „producenta” informacji. Wystarczy włączyć odpowiednią usługę w swoim smartfonie i można nadawać

¹ Wydział Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Sztuki Wojennej

relację na żywo z wypadku samochodowego, manifestacji czy zamieszek, a nawet konfliktu zbrojnego.

Niniejszy tekst ma na celu ukazanie najnowszego ujęcia zjawiska „siły” w polityce międzynarodowej, a także zmian jakie zaszły na początku XXI wieku. Zmiany cywilizacyjne pozwoliły na zwiększenie roli państw na arenie międzynarodowej, które uważane były za mocarstwa schodzące, a także mniejszych podmiotów stosunków międzynarodowych. Autor, by to zobrazować, specjalnie wybrał przykład Federacji Rosyjskiej.

Nowe zagrożenia w stosunkach międzynarodowych

Każda rewolucja w świecie techniki niemal od najdawniejszych czasów ułażliwiała codzienne ludzkie życie ale także stawiała nowe wyzwania i zagrożenia przed jakimi stawały określone grupy społeczne w zależności od panującego okresu historycznego. Tak samo jest z rewolucją informatyczną. Globalna sieć nie tylko służy do komunikowania się między poszczególnymi jednostkami. Wraz z przenoszeniem się kolejnych aspektów życia społecznego do sieci swoją aktywność przeniosły tam również podmioty stosunków międzynarodowych. Obecny stan rzeczy tworzy nowe wymiary zagrożeń. Cyberprzestrzeń i społeczeństwo o charakterze sieciowym w znaczący sposób przeformatowują narzędzia osiągania celów na arenie międzynarodowej i aktorów, którzy mogą oddziaływać na inne podmioty międzynarodowej rozgrywki politycznej². Globalny zasięg publikowanych informacji i prędkość z jaką trafiają one do odbiorców powodują zmiany jakościowe w postrzeganiu aktualnego porządku na świecie..

Główne podmioty stosunków międzynarodowych uzyskały nową platformę projekcji siły przy niskich nakładach finansowych. Kreowanie własnego obrazu świata, czy własnej narracji dotyczącej wydarzeń politycznych stało się wyjątkowo łatwe. Pozwala to wpływać na duże grupy społeczne na świecie za pomocą manipulacji emocjami z czym związane jest tworzenie ponadnarodowych sieci zwolenników. Przykładem może być jedna z narracji wykreowanych przez Rosję. Kreml przy pomocy polityki informacyjnej stworzył narracje o Rosji jako ostatnim bastionie wartości chrześcijańskiej (Rosja jest Katechonem) i konserwatyzmu. Koncept ten jest wykorzystywany do pacyfikacji liberalnych ruchów w kraju a także legitymizacji

² T. Aleksandrowicz, *Podstawy Walki Informacyjnej*, Editions Spotkania, Warszawa 2016, s. 40.

imperialnej polityki. Z drugiej strony pozwala zbierać zwolenników w Europie Zachodniej wśród skrajnej prawicy³.

Drugim czynnikiem jest wzrost znaczenia aktorów nie-państwowych (tzw. Non-state actors) w rozgrywce międzynarodowej. Nowymi podmiotami, które są zdolne realizować swoje cele na poziomie międzynarodowym są globalne korporacje międzynarodowe, trans-graniczne organizacje pozarządowe, silne diaspory narodowe, wielkie holdingi medialne czy duże organizacje przestępcze i terrorystyczne⁴. Mogą one wpływać na wewnętrzną lub zewnętrzną politykę organizmów państwowych za pomocą sprawnej komunikacji. Kwestią pozostaje jednak efekt skali z jaką działać mogą konkretni aktorzy. Państwo nadal posiada większy potencjał emanacji siły za pomocą nowoczesnych sieci niż wymieniani aktorzy nie-państwowi. Diaspory, organizacje pozarządowe (non governmental organisation – NGO), terroryści są w stanie nieznacznie wpłynąć na kierunki polityki większych podmiotów. Państwo nadal jest głównym dysponentem aktywów społecznych i finansowych zdolnych wykorzystywać potencjał siły w pełnym wymiarze. Pojedynczy Haker publikujący dane wpływające na wybory w jakimś kraju samotnie jest mało skuteczny. Oprócz osłony gwarantowanej przez podmiot państwowy by osiągnąć swój efekt potrzebują sieci mediów, które w odpowiednim czasie nagłośnią treść wykradzionych informacji.

Przesunięcie się części działań politycznych do cyberprzestrzeni w znaczny sposób przesunęło akcenty i układ sił w globalnej rozgrywce⁵. Klasyczne narzędzia miękkiej i twardej siły – czyli kultura, gospodarka, tworzenie wielkich narracji czy w końcu siła militarna przestały być jedynymi aspektami świadczącymi o możliwościach realizacji celów danego podmiotu stosunków międzynarodowych. Powszechność cyberprzestrzeni i niski koszt aktywności⁶ w tej płaszczyźnie dał szansę odegrania większej roli mniejszym aktorom⁷. Cyberprzestrzeń pozwala wykorzystywać nowe jak i już znane narzędzia miękkiej i twardej siły. W wirtualnym świecie można dokonywać ataków kinetycznych lub szantażu (twarda siła) za pomocą ataków (Distributed) Denial of Service czyli blokowania dostępu do konkretnych stron i usług za pomocą przeciążenia sieci. Formy takich działań miały

³ W. Rodkiewicz, J. Rogoża, *Potiomkinowski konserwatyzm – narzędzie ideologiczne Kremla*, OSW, Warszawa 2015, s. 16–20.

⁴ J. Nye, *Przyszłość siły*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012, s. 214.

⁵ Ibidem, s. 276–284.

⁶ B. Józefiak, *Atak DDoS można zlecić już za 5 dolarów*, Cyberdefence24.pl, 02.06.16 <http://www.cyberdefence24.pl/379662,atak-ddos-mozna-zlecic-juz-za-5-dolarow> [dostęp: 1.05.2017].

⁷ Ibidem, s. 225–227.

miejsce w Estonii w czasie zajęć ulicznych spowodowanych usunięciem pomnika radzieckiego żołnierze z centrum Tallina w 2007 roku i w czasie działań wojennych w Gruzji w 2008 roku. W wymiarze miękkiej siły – cyberprzestrzeń daje możliwość tworzenia niskim kosztem całych kampanii medialnych i PR'owych budujących korzystne dla państwa narracje. Poza tym narzędziem wykorzystywanym do osiągnięcia celów politycznych i wzmacniania tworzonych narracji służy dezinformacja. Czynnikiem stanowiącym różnicę jest *Cybersila*. Joseph Nye definiuje ją jako zbiór zasobów związanych z tworzeniem komunikowaniem i kontrolowaniem informacji elektronicznych i komputerowych. Zasobami zaś są oprogramowanie, infrastruktura sieci, ludzkie umiejętności. Według tego ujęcia *cybersila* jest zdolnością do użycia wymienionych zasobów do osiągnięcia pożądanego rezultatu. Może być ona kierowana do osiągnięcia rezultatów wewnątrz E-świata jak i oddziaływania na realne społeczeństwo⁸.

W przeciwieństwie do powszechnego rozumienia „miękkiej siły” w mediach jak i części publikacji popularno-naukowych czynnik ten nie odnosi się do wszystkich działań niemilitarnych państwa. Należy je traktować jako jedno z narzędzi i form oddziaływania. We właściwym rozumieniu tego pojęcia miękka siła jest formą przyciągania/przekonywania partnerów międzynarodowych zaś twarda siła środkiem wymuszania. Narzędziami wykorzystywanymi do osiągnięcia celów za pomocą miękkiej siły jak i twardej może być, gospodarka (atrakcyjny model rozwojowy/sankcje), armia (parasol ochronny/zagrożenie inwazją), kultura (wspólne dziedzictwo/manipulowanie częścią społeczeństwa) czy nowoczesnych form komunikacji (dyplomacja publiczna/propaganda). Wykorzystanie narzędzi miękkiej siły pozwala bez względu na przestrzeń (świat realny / cyberprzestrzeń) podmiotom stosunków międzynarodowych zdobywać władze nad sercami i umysłami zagranicznych odbiorców⁹.

Rosyjski model

Na początku lat 90. ubiegłego wieku Rosja straciła większość narzędzi przyciągania przydatnych do wykorzystania w ramach miękkiej siły. Nie tylko upadł konstrukt ideowy utopijnego komunizmu, który był zdolny zagospodarować część społeczeństw zachodu, jak i w najbliższym sąsiedztwie. Rosja utraciła całkiem insty-

⁸ Ibidem, s. 225.

⁹ V. Huseynov, *Soft power geopolitics: how does russia diminishing utility of military power affect Russia-West confrontation over the „Common Neighborhood”*, „Eastern Journal of European Studies”, vol. 7, issue 2, 2016, s. 74.

tucjonalny potencjał oddziaływanie za pomocą dyplomacji publicznej¹⁰ spowodowany kryzysem ekonomicznym. Epoka Jelcyna jawi się w znacznym stopniu jako ideologiczna pustka. W tym okresie to idee liberalnego zachodu mają znaczny wpływ na życie w Rosji. Na obszarze państw post-radzieckich rozwinięto mało skuteczną koncepcję bliskiej zagranicy, która nie odniosła sukcesu i została wyparta w epoce Putina¹¹. W czasie sprawowania władzy przez Władymira Putina w Rosji została wypełniona ideologiczna próżnia w kraju. Początkowo przyjęte projekty ideologiczne – Ruskiego Miru, Euroazji, zwycięstwa nad faszyzmem miały charakter wewnętrzny¹². W połowie pierwszej dekady XXI wieku na Kremlu dokonano reform i stworzono nowe organizacje koordynujące zasoby powstającej nowej rosyjskiej miękkiej siły. W 2007 roku uruchomiono fundację „Ruskij Mir¹³”, a rok później „Rostrudnichestvo¹⁴”. W kolejnych latach zgodnie z decyzją najwyższych władz utworzono Fundację im. Gorczkowa¹⁵ zajmującą się dyplomacją publiczną. W system kanałów oddziaływania oprócz stworzonych przez Kreml GO-NGO¹⁶ włączony jest również kościół prawosławny¹⁷. W rosyjskiej kulturze politycznej wykształconej na przestrzeni dziejów instytucja kościoła odgrywała rolę podrzędną wobec władzy cywilnej. W związku z tym Rosja używa również sieci rosyjskiej cerkwi prawosławnej do wpływania na rzeczywistość za granicą¹⁸.

Mimo tego, że Rosja nie posiada atrakcyjnego modelu rozwoju gospodarczego. Poziom innowacji jest dużo mniejszy niż u pozostałych znaczących podmiotów międzynarodowych, a siły zbrojne są dużo mniej liczne niż w czasach ZSRR. Przez te czynniki można uznać brak posiadania przez FR potencjalnych narzędzi przyciągania (miękkiej siły). Jak jednak można zauważyć FR jest w stanie realizować swoje cele za pomocą oddziaływania nie militarne i przyciągania innych do swojej wizji świata. Środkami jakimi osiąga swoje cele są aktywa generowane przez wymienione

¹⁰ N. Maliukievicius, *(Re)Constructing Russian Soft Power in Post-soviet region*, „Baltic Security & Defence Review”, vol. 15, issue 2, 2013, s. 78.

¹¹ Ibidem, s. 79–80.

¹² Ibidem, s. 87.

¹³ <http://www.ruskiymir.ru/ruskiymir/en/fund/about>

¹⁴ <http://www.rs.gov.ru/en/about>

¹⁵ <http://gorchakovfund.ru/en/about/mission/>

¹⁶ Government organized non governmental organization.

¹⁷ Do zasobów rosyjskiego oddziaływania należy dodać także wielkie przedsiębiorstwa takie jak Łukoil czy Gazprom. Zasoby miękkiej siły kremla realizują także oligarchowie z kremlońskiego otoczenia tacy jak Konstantin Małofiejew czy Borys Szpigiel.

¹⁸ V. Zakem, P. Saunders, D. Antoun, *Mobilizing Compatriots: Russia's strategy, tactics and influence in the former Soviet Union*, Center for Naval Analysis, s. 46–47, https://www.cna.org/cna_files/pdf/DOP-2015-U-011689-1Rev.pdf [dostęp: 10.05.2017].

organizacje publiczne sterowane z Kremla. Stworzenie całego zakresu koncepcji ideologicznych (eurazjatyizmu, „rosyjskiego świata”, konserwatyizmu, neobizantyizmu, neostalinizmu¹⁹) dało Rosji silne narzędzia wpływania na politykę na obszarze byłego Związku Radzieckiego, ale i w skali ponadregionalnej²⁰.

Na obszarze dawnego imperium radzieckiego główną rolę odgrywa koncepcja „ruskiego świata”. Realizowana jest ona w formie „polityki rodaków” polegającej na wykorzystaniu politycznym diaspor rosyjskojęzycznych rozrzuconych na całym świecie. Wsparcie to zazwyczaj ma wymiar finansowy, który przekłada się na tworzenie organizacji ochrony praw mniejszości narodowych, czy wsparcia politycznego dla organizacji rosyjskojęzycznych. Działania w ramach „polityki rodaków” mogą odnosić się właściwie do każdego kto utożsamia się z rosyjską kulturą i zna język rosyjski, niezależnie do pochodzenia etnicznego i obywatelstwa²¹. W skali ponadregionalnej w ramach „rosyjskiego świata” oprócz diaspor wspierane jest także prawosławie i ośrodki akademickie promujące rosyjską kulturę i język.

Koncepcja „Rosyjskiego świata” i połączenie jej z zmodernizowaną polityką „Rodaków” dało Rosji potężne narzędzie wpływania na politykę na obszarze byłego Związku Radzieckiego²². Większość działań skierowanych do mniejszości rosyjskojęzycznych zamieszkałych w byłych republikach opiera się na narracjach opracowanych przez rosyjskich polit-technologów²³. Dzięki temu Rosja jest w stanie sprawnie organizować część lokalnych społeczeństw wokół własnych interesów politycznych. Grupy obywateli głównie rosyjskojęzycznych z krajów bałtyckich czy Ukrainy tworzą ruchy społeczne i polityczne, które mogą być wykorzystane w przypadku podejmowania przez te państwa decyzji politycznych na poziomie strategicznym.

¹⁹ M. Wojnowski, *Koncepcja wojny sieciowej Aleksandra Dugina jako narzędzie realizacji celów geopolitycznych Federacji Rosyjskiej*, „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego”, nr 16, ABW, Warszawa 2017, s. 31.

²⁰ J. Darczewska, P. Żochowski, *Środki aktywne. Rosyjski towar eksportowy*, OSW, Warszawa 2017, s. 45.

²¹ Opis celów i kierunków działalności fundacji „Ruskij Mir” koordynującego politykę rodaków, <http://www.russkiymir.ru/fund/> [dostęp: 28.05.2017].

²² I. Ze1velev, *The Russian World in Moscow's Strategy*, Center for strategic & international studies, csis.org, 22.09.2016, <https://www.csis.org/analysis/russian-world-moscows-strategy> [dostęp: 10.05.2017].

²³ Symbol jednej z głównych narracji ideologicznych Kremla jest rocznica 9 maja i pamięć o zwycięstwie nad faszyzmem w II wojnie światowej. W ramach corocznych obchodów odbywa się przemarsz – tzw. „nieśmiertelny pułk”. Tradycja ta „wyszła” poza granicę tradycyjnej strefy sowieckich wpływów. „marsze...” odbywają się nie tylko w Polsce ale na zachodzie Europy, a nawet w USA i Chinach.

Inaczej wygląda przekaz kierowany do odbiorców ponad regionalnych. Najważniejszym z nich jest kompleksowa ideologia Eurazjatyizmu opracowana przez rosyjskiego filozofa i geopolityka Aleksandra Dugina²⁴. W najprostszym ujęciu Eurazjatyizm ze swoim przekazem jest równoważny anty-atlantyzmowi. Według tego założenia świat dzieli się na dwa obozy – liberalną cywilizację morza i konserwatywną cywilizację lądu, której emanacją i główną osią jest Federacja Rosyjska. W ramach tej wielkiej narracji pojawiają się tezy o zepsuciu cywilizacji zachodniej, prawdziwej Europie której centrum jest Moskwa, czy w skrajnych przypadkach o okupacji zachodu przez NATO/USA²⁵.

Tezy oscylujące wokół idei eurazjatyizmu trafiają na zachodzie zazwyczaj do środowisk antyglobalistycznych. Tradycyjnie są to środowiska radykalne z lewej jak i prawej strony sceny politycznej. Klasycznym odbiorcą oddziaływania na zachodzie są środowiska skrajnie lewicowe odwołujące się do tradycji komunistycznej i antyglobalistycznej. Nowością zaś, jest podatność na rosyjski wpływ europejskiej nowej prawicy, nacjonalistów. Do Rosji przyciąga ich wykreowany fałszywy obraz Rosji jako wzorca konserwatywnego kraju²⁶, który hołduje wartościom chrześcijańskim²⁷.

Miękka siła czy środki aktywne?

Skuteczność oddziaływania narracjami i zjednywania sobie zwolenników Rosja uzyskała dzięki sprawnemu „wejściu” do cyberprzestrzeni. W porównaniu z innymi państwami na świecie Rosja podobnie jak częściowo Chiny ma własną sieć niezależną od wielkich struktur internetowych z USA. Rosjanie posiadają własną wyszukiwarkę internetową Yandex.ru będącą lokalną alternatywą dla Googla²⁸, a także rosyjskie portale społecznościowe (vk.com, rutube.ru). do tego należy dołączyć całą

²⁴ W najbliższym sąsiedztwie Rosji zastąpiła ona doktrynę bliskiej zagranicy.

²⁵ J. Darczewska, *Rosyjskie siły zbrojne na froncie walki informacyjnej – dokumenty strategiczne*, OSW, Warszawa 2016, s. 33.

²⁶ J. Darczewska, *Wojna informacyjna Rosji z Zachodem. Nowe wyzwanie?*, Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego Wojna hybrydowa – WYDANIE SPECJALNE, ABW, Warszawa 2015, s. 61.

²⁷ Jaskrawym przykładem jest francuski Front Narodowy Marine Le Pen. Według informacji bałtyckiej grupy dziennikarzy śledczych re:Baltica Le Pen otrzymywała pieniądze z Rosji na rozszerzenie działalności politycznej. Jemberga Sanita, Финансист из Латвии оказался посредником между российскими банками и Марин Ле Пен, <http://ru.rebaltica.lv/> (04.05.17); <http://ru.rebaltica.lv/2017/05/31/> [dostęp: 28.05.2017].

²⁸ Dane udostępnione przez portal www.similarweb.com.

sięć portali informacyjnych zarządzanych przez rządowe agencje informacyjne²⁹. System ten pozwala prowadzić działania informacyjne (propagandę) skierowane do odbiorcy wewnętrznego ale także zewnętrznego.

Rosyjskiego oddziaływania w cyberprzestrzeni wraz z klasycznymi aktywami miękkiej siły (przyciągania) i twardej siły (rozkazywania) pozwala na realizację niskim nakładem kosztów strategicznych celów politycznych, które nie byłyby możliwe przy użyciu klasycznych metod.

Kwestią sporną pozostaje ocena czy działania realizowane przez wymienione aktywa są miękką siłą w rozumieniu zachodnim. Mimo że w pełni wpisują się w teoretyczne postawy tego zjawiska wypracowane na zachodzie to często efekty rosyjskiego oddziaływania nie zawsze obliczone są na „przyciągnię” nowych zwolenników. Działania oparte o wypracowane koncepcje ideologiczne mają charakter „przeszkadzania”. Skuteczne działania rosyjskie na zachodzie trafiają zazwyczaj do skompromitowanych lub marginalnych polityków i prowokatorów. Jak wskazują analitycy z Ośrodka Studiów Wschodnich praktyczny wymiar rosyjskiej miękkiej siły ma raczej charakter zarządzania buntem, technologii sterowania społecznego i politycznego, a także manipulowania percepcją świata i świadomością mieszkańców innych krajów³⁰. W tym ujęciu oddziaływanie rosyjskie jest traktowane jako unowocześniona forma metod działania radzieckiego wywiadu – „środków aktywnych”.

Synergia działań w cyberprzestrzeni i świecie realnym opartym na zasadach twardej i miękkiej siły czy „środków aktywnych”, którymi w rzeczywistości jest rosyjskie oddziaływanie niemilitarne koreluje z rosyjską koncepcją „wojny buntowniczej”. Opracowana ona została przez rosyjskiego emigracyjnego teoretyka wojskowego płk. Jewgenija Eduardowicza Messnera³¹.

Koncepcja Messnera jest kompleksową teorią prowadzenia działań z pogranicza wojny i pokoju. Głównym elementem jest koncepcja „walki buntem” opierająca się na silnym przygotowaniu psychologicznym poprzedzającym działania zbrojne tj. *zawładnięciem duszą wrogo narodu*. Podstawą jest integracja własnego narodu i przeciągnięcie części narodu potencjalnego przeciwnika na swoją stronę. Do tego posłużyć mają: dziennikarze, propagandyści, a obróbce psychologicznej poddane ma być całe społeczeństwo państwa przeciwnika³².

²⁹ Zasobami informacyjnymi zdolnymi wpływać w ograniczony sposób na społeczność światową jest telewizja RT (dawniej Russia Today) i portal informacyjny Sputniknews.

³⁰ J. Darczewska, P. Żochowski, Środki Aktywne – Rosyjski towar eksportowy, OSW, Warszawa 2017, s. 38.

³¹ T. Aleksandrowicz, *Podstawy Walki...*, s. 158.

³² M. Wojnowski, *Terroryzm w służbie geopolityki. Konflikt rosyjsko-ukraiński jako przykład realizacji doktryny geopolitycznej Aleksandra Dugina i koncepcji „Wojny Buntowniczej”*

Długotrwały proces wpływania na obce społeczeństwo, za pomocą wymienionych działań (od propagandy do tworzenia narracji historycznej), powoduje dezintegrację wrogiego społeczeństwa. Przykładem efektu takiej strategii jest konflikt ukraińsko-rosyjski trwający od 2014 roku. W wyniku rosyjskich działań część mieszkańców Ukrainy przeszła na stronę przeciwnika lub zachowała bierną postawę.

Podsumowanie

Po ponad dekadzie ideologicznej pustki w Rosji rządy Władimira Putina przyniosły nową jakość w polityce wewnętrznej i zagranicznej. Odtworzone w drugiej dekadzie XXI wieku zasoby oddziaływania międzynarodowego wskazują, że Rosja prowadzi politykę obliczoną na lata. Tworzenie za pomocą środków finansowych sieci zwolenników o zasięgu międzynarodowym jest elementem realizacji długofalowych imperialnych celów Kremla. Za ich pomocą Kreml jest zdolny do ograniczonego manipulowania decyzjami politycznymi w innych Państwach. Obecnie zakres ten odnosi się głównie do obszaru byłego imperium radzieckiego. Z biegiem czasu agresywna polityka Rosji oparta o środki miękkiej siły, działaniach w cyberprzestrzeni, czy o „środki aktywne” będzie w stanie oddziaływać „niemilitarnie” z znacznym skutkiem na państwa spoza kręgu dawnego imperium. Wskazuje na to coraz więcej ugrupowań politycznych na zachodzie Europy przyjmujących do swojego programu narracje opracowane na Kremlu.

Bibliografia

1. Aleksandrowicz T., *Podstawy Walki Informacyjnej*, Editions Spotkania, Warszawa 2016.
2. Baltic Security & Defence Review, vol. 15, issue 2, 2013.
3. Darczewska J., *Rosyjskie siły zbrojne na froncie walki informacyjnej – dokumenty strategiczne*, OSW, Warszawa 2016.
4. Darczewska J., Żochowski P., *Środki Aktywne – Rosyjski towar eksportowy*, OSW, Warszawa 2017.
5. Eastern Journal of European Studies, vol. 7, issue 2, 2016.
6. Nye J., *Przyszłość siły*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012.
7. Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego Wojna hybrydowa – Wydanie Specjalne, ABW, Warszawa 2015.

Jewgenija Messnera, „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego”, nr 6, ABW, Warszawa 2014, s. 18.

8. Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego, nr 16, ABW, Warszawa 2017.
9. Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego, nr 6, ABW, Warszawa 2014.
10. Rodkiewicz W., Rogoża J., *Potiomkinowski konserwatyzm – narzędzie ideologiczne Kremla*, OSW, Warszawa 2015.
11. Zakem V., Saunders P., Antoun D., *Mobilizing Compatriots: Russia's strategy, tactics and influence in the former Soviet Union*, Center for Naval Analysis.

Strony internetowe

1. www.rs.gov.ru
2. rebaltica.lv
3. gorchakovfund.ru
4. csis.org
5. Cyberdefence24.pl
6. <http://www.russkiymir.ru>

RUSSIAN SOFT POWER - MODERN METHODS OF INFLUENCE ON INTERNATIONAL RELATION

Keywords: *Russian Federation, soft power, compatriots policy, eurasianizm*

SUMMARY

Russian influence on international arena is more and more part in a scholarly discussion and journalistic writing. Despite an common view, that Russia is unattractive country, which not able to use its soft power to draw other international subjects in. in fact Kremlin have resorces need to aquire international partners.

This article is an attempt to find an answer for question what is and how rised russian possibility of influence on other international actors. Author tries to present reconstruction of russian soft power moreover its theoretical base and tools of russian polices.